

Asia: Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma sekä järjestyssäännöt

Metsähallitus
kirjaamo@metso.fi

Lausunto

1 Johdanto

Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma 2026 on laadittu koskemaan Oulangan kansallispuiston sekä siihen kiinteästi liittyvien, valtion omistamien luonnonsuojeluun varattujen alueiden muodostamaa kokonaisuutta. Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 29 509 hehtaaria. Hoito- ja käyttösuunnitelma on puiston maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman tavoitteena on tunnistaa ja yhteensovittaa alueen keskeiset suojelu ja käyttöarvot ja -tarpeet niin, että luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun, luontomatkailun ja valtion maiden eri käyttäjäryhmien näkökulmat tulevat huomioiduiksi. Lisäksi suunnitelman tavoitteena on Oulangan kansallispuiston säilyttäminen luonnonsuojelullisesti arvokkaana alueena ja vetovoimaisena virkistys- ja matkailukohteena sekä paikallisen eräkultuurin ja kulttuuriperinnön säilymistä tukevana alueena.

Luonnonvarakeskus (LUKE) kiittää mahdollisuudesta lausua Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta ja järjestyssäännöistä ja lausuu seuraavaa.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman 2026 ympäristövaikutukset ovat kokonaisuutena arvioiden myönteisiä luonnon monimuotoisuuden, retkeilyn ja luontomatkailun kannalta. Suunnitelman keskeiset toimenpiteet, kuten soiden ennallistaminen, luonnonmetsien hoito, jokiluonnon tilan parantaminen sekä uhanalaisten lajien suojelu, tukevat alueen luonnonarvojen säilymistä ja vahvistumista pitkällä aikavälillä. Erityisen tärkeää on ilmastomuutokseen sopeutumisen huomioiminen, mikä parantaa arvokkaiden luontotyyppien ja lajiston selviytymismahdollisuuksia muuttuvissa olosuhteissa. Vieraslajien aiheuttama uhka alkuperäisluonnolle on myös tärkeää.

Riista

Luke pitää ilahduttavana sitä, että hoito- ja käyttösuunnitelmassa mainitaan riistalaskennat, joilla tuetaan riistakantojen seurantaa. Toimenpiteenä on listattu riistakolmion (vähintään yksi) sekä vesilintulaskentapisteen (määrää ei mainittu) perustaminen, ja laskennan suorittaminen vapaaehtoisvoimin. Tämä tuottaa Lukella aineistoja riistalajien kannanseurantaan. Tarkoituksena on tehdä myös muita riistahavaintoja, esimerkiksi hirvistä ja suurpedoista. Luke on pitkään tehnyt yhteistyötä Metsähallituksen kanssa riistatiedon jakamisessa ja aineistojen sekä analyysitiedon suhteen mm. Metsähallituksen myymien kanalintulupien mitoitusta varten.

Luke muistuttaa siitä, että 1) perustetun riistakolmion ja vesilintupisteiden vuosittainen toistuva laskeminen on seurannan kulmakivi, ja 2) että Luken tuottamat ensisijaiset seurantalukokset ovat varsinkin vesilintulaskennasta alueellisesti karkeita. Alueellisesti tarkimmat tulokset riistakolmioista perustuvat ympyränmuotoiseen alueeseen, jonka halkaisija on 100 km. Alueelle lasketaan painotetut tiheydet alueelle osuvien kolmioiden laskentatiedoista siten, että keskipisteessä oleva vaikuttaa eniten ja paino vähenee kohti reunaa etäisyyden kasvaessa.

Yhden kolmion perusteella ei voi laskea luotettavia arvioita kannantiheyksistä esimerkiksi hoito- ja käyttösuunnitelman alueelle, mutta yhden kolmion perustaminen tarjoaa laskennan vastuutaholle/laskijalle tietoa uudesta 100 km halkaisijan alueelta, jossa kyseinen kolmio on keskipisteenä, ja se luonnollisesti tukee kyseisen alueen kokonaiskuvaa. Nyrkkisääntönä pidetään sitä, että alle 10 kolmioon perustuvat tulokset ovat liian epävarmoja, jotta tarkastelu olisi mielekästä, kun taas vähintään 25 kolmiota tuottaa jo melko vakaan kuvan alueen kanaintutiheydestä. Alueen aktiiviset kolmiot kesä- ja talvilaskenta kolmiot ovat tarkasteltavissa Luken karttapalvelusta:
<https://oma.riistakolmiot.fi/kartta/kesakolmiot>
<https://oma.riistakolmiot.fi/kartta/talvikolmiot>

Kalasto

Oulangan kansallispuiston virtavedet ovat Luonnonvarakeskuksen vaelluskalatutkimukselle tärkeää aluetta, koska siellä on yhä mahdollista tutkia luontaisesti lisääntyviä, kotoperäisiä järvitaimenia ja tutkimusaineistoa on kertynyt lähes 40 vuoden ajalta. Luke on vuosien mittaan tehnyt paljon yhteistyötä Metsähallituksen kanssa tutkimusten suunnittelussa ja toteutuksessa. Merkittävä osa tutkimustuloksista palvelee Oulangan kansallispuiston seurantaa, ja yhteistyön tuloksena on saatu tietoa, jota on mahdollista hyödyntää puiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Luke lausuu suunnitelmaluonnoksen taimenta koskevista kohdista seuraavia huomioita:

Sivulla 40 kuvataan, että ”Taimenen kalastus on kielletty Oulangan vapalupa alueella (ei sivujoissa).” Sivujoilla tarkoitettaneen tässä kansallispuiston ulkopuolella olevia Oulangan isoja sivujokia (joita ovat mm. Kitkajoki ja Kuusinkijoki). Muotoilu on epäselvä, koska Oulangan vapalupa-alueellakin on useita Oulankajoen pääuoman sivujokia, joissa taimenen kalastus on kyllä kielletty (esim. Aventojo, Kiekeröjoki, Maaninkajoki). Samassa kohdassa kirjoitetaan ”Uhka on myös Venäjän puolen heikosti säädelty taimenen kalastus.”. Tosiasiallisesti Venäjän puolella taimenen kalastusta koskevat lakisäännökset ovat jopa Suomen puolta tiukempia. Säästösten noudattamisen valvonta sen sijaan on Venäjän puolella vaikeaa, ja resurssit siihen riittämättömät, lukuun ottamatta Paanajärven kansallispuiston valvonnassa olevia vesialueita. Tässä, ja myös yhteenvedossa sivulla 48, olisi parempi viitata taimenen heikosti valvottuun kalastukseen, ei heikosti säädeltyyn.

Mainittaessa taimenten poikasistutukset keinona säilyttää eräperinne ja kalakannat kestäväällä tasolla ja poistaa uhka Oulangan taimenen häviämisestä ja elvyttää taimenkantaa (s. 52) on syytä tarkentaa, että Luken kanssa yhteistyössä tehtäviä tuki-istutuksia tullessa kohdistamaan vain alueille, missä taimenen luontaista lisääntymistä ei tapahdu suotuisista

lisääntymiselinympäristön olosuhteista huolimatta. Nykytiedon mukaan istutusten kohdistaminen alueille, joissa esiintyy myös luontaista poikastuotantoa on tarpeetonta ja jopa haitallista luonnonkannalle kokonaisuutena. Tämä tulisi ottaa huomioon myös sivulla 105 riskien kuvauksessa. Oulankajoen vesistössä tuki-istutuksilla on rooli olosuhteissa, joissa luonnonemojen lukumäärät ovat hyvin alhaisella tasolla, kuten Oulankajoessa vaikuttaa olevan.

Kiutaköngkään taimenten ylisiirrosta keinona poistaa uhka Oulangan taimenen häviämisestä ja elvyttää taimenkantaa (s. 53) Luonnonvarakeskus toteaa, että vuodesta 2027 alkaen Luonnonvarakeskuksen Oulankajoen järvitaimenkantojen seurantaan ja tutkimukseen maa- ja metsätalousministeriöltä saatava rahoitus ei enää mahdollista Luonnonvarakeskuksen osallistumista ylisiirron toteuttamiseen. Luonnonvarakeskuksessa pohditaan vaihtoehtoisia, vähemmän resursseja ja harvinaista erityisosaamista vaativia menetelmiä Kiutaköngkään alle saapuvien ja sen ylittävien taimenten lukumäärän seuraamiseen, ja toivotaan niiden kehittämiseen ja käyttöönottoon yhteistyötä Metsähallituksen kanssa (tähän viittaa maininta kameraseurannasta s. 69.)

Luonnonvarakeskus haluaa edelleen jatkaa taimenkantojen säännöllistä seurantaan Oulangan kansallispuiston alueella, ja seurannan toteutuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Metsähallituksen kanssa. Luke päivittää vuodesta 2027 lähtien tutkittavien taimenten poikastiheystutkimuskoealojen sijoittelun, ja käy vuoropuhelua alojen sijainnista Metsähallituksen kanssa. Jatkossa poikastiheyksiä seurataan kansallispuiston alueella myös Savinajoessa. Seurannat toteutetaan lähtökohtaisesti joka toinen vuosi, mutta Luken ulkopuolisen lisärahoituksen avulla niitä voidaan tehdä tarvittaessa tiheimminkin. Sähkökoekalastusalojen lukumäärän (s. 107) olisi hyvä olla vähintään 4. Taimenen 0+ -ikäluokan poikastiheyden taso Luken vuosittain tutkimilla koealoilla oli viimeisimmällä kymmenvuotiskaudella (2016-2025) 5,46 yksilöä/100 m². Tätä tiheyttä on mahdollista käyttää lähtötasotietona sivulla 107 (arvo olisi 0,05/m²).

Viestintään taimenkantojen tilasta (s. 53) on Metsähallituksen hyödynnettävissä Luonnonvarakeskuksen Luonnonvaratietosivu, jonka kuvaajiin päivitetään Luken seurantojen vuosittaiset tulokset. <https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/kalakantojen-tila/sisavedet-kalakantojen-tila/koutajoen-vesiston-jarvitaimen>

Erätalouden toimenpiteeksi (s. 68) kuvataan uhanalaisen Oulangan taimenen kannan hoitaminen poikasistutuksilla ja emokalojen ylisiirroilla Kiutaköngkällä. Sivulla 105 pohditaan toimenpiteen toteutuksen riskejä ja niiden torjuntaa. Luonnonvarakeskuksen resurssit eivät vuodesta 2027 alkaen riitä emokalojen ylisiirtotyöhön osallistumiseen ilman erillisrahoitusta. Lisäksi tuomme esille, että Kiutaköngkään alta pyydystettyjen emokalojen radiotelemetisessä seurannassa vuonna 2003 havaittiin kaikkien köngkään alapuolelle vapautettujen tai sinne omaehtoisesti laskeutuneiden ja seurannan piirissä pysyneiden seitsemän emotaimennaaraan nousseen Kiutaköngkään yli omin avuin. Myös vuosina 2013-2014 Metsähallituksen johtamassa hankkeessa havaittiin useiden Venäjän puolella radiomerkittyjen emotaimenten nousseen Kiutaköngkäästä yli ilman ylisiirtäjien apua. Ylisiirron suurin arvo Lukessa tehtävälle Oulangan taimenten monimuotoisuuden tutkimukselle on ollut vaelluskäyttäytymistä ilmentävistä kalayksilöistä sen yhteydessä suomunäytteistä saatavat elinhistoria ja -genetiikkatiedot. Toivomme niitä olevan mahdollista kerätä jatkossakin, jos Metsähallitus katsoo tarpeelliseksi jatkaa emojen säännöllistä siirtämistä köngkään yli -esimerkiksi virtaamaolojen ollessa luontaiselle nousulle

enimmäkseen epäsuotuisia - vaikka Luken erityisasiantuntemusta tähän saakka vaatineesta ylisiirrettävien emojen Carlin-merkinnästä luovuttaisiinkin.

Suunnitelmaan sisältyvä taimenen rauhoituksen jatkaminen Oulankajoen vapalupa-alueella (s. 68) on erittäin tarpeellista. Luonnonvarakeskuksen vuoden 2026 poikastiheysseurannassa on saatu viitteitä taimenen luonnonlisääntymisen elpymisestä Savinajoessa alueilla, joista ei Metsähallituksen hanketoimenpiteenä tehdyissä seurannoissa löytynyt taimenia vuosina 2022-2023. Jokainen kutuaikaan asti hengissä säilyvä, alueelle vaeltanut emotaimen on tarpeellinen elpymisen mahdollistamiseksi.

Lukella säilytysviljelyssä olevan Oulankajoen taimenkannan parven tunnus on OLA. Mikäli sivulla 107 Tavoitetaso-sarakkeessa suluissa olevan merkinnän "OU", on tarkoitus viitata kantatunnukseen, tulisi se korjata muotoon OLA. Lukella on viljelyssä kaksi taimenkantaa, joiden tunnus alkaa "OU", ja niitä ei pidä Oulankajokeen istuttaa.

Ravut

Jokirapua koskevasta suunnitelmaluonnoksen sisällöstä Luke haluaa huomauttaa, että sivun 38 uhkan "Haitalliset vieraslajit" kuvausta tulisi korjata ottamaan huomioon, että Oulankajoen vesistö ei nykytiedon mukaan ole jokiravun (*Astacus astacus*) luontaista levinneisyysaluetta. Jokiravun luontaisen levinneisyyden pohjoisraja kulki linjalla Kaskinen–Mikkeli–Lappeenranta, ja sitä on laajennettu istutuksin Napapiirille asti. Alueen jokiravukannan istutusalkuperästä huolimatta rapuruton uhkaa tulee toki torjua, eikä uusia rapuistutuksia tule tehdä.

Virkistyskäyttö ja matkailu

Retkeilyn osalta suunnitelma tukee kestäväää virkistyskäyttöä ohjaamalla kävijävirtoja, ylläpitämällä nykyisiä reittejä ja palvelurakenteita sekä kohdistamalla kulumista vähentäviä toimenpiteitä herkimmille alueille. Vyöhykkeistys ja liikkumisrajoitukset ovat perusteltuja luonnonarvojen turvaamiseksi, ja niiden arvioidaan vähentävän retkeilyn aiheuttamaa kulumista ilman merkittävää haittaa kävijäkokemukselle.

Matkailun näkökulmasta suunnitelma edistää kestävään luontomatkailun edellytyksiä säilyttämällä alueen keskeiset vetovoimatekijät eli korkeatasoiset luontoarvot, maisemat sekä laadukkaat retkeilypalvelut. Matkailuyritysten kanssa tehtävä yhteistyö, vastuullisuusperiaatteiden vahvistaminen ja ilmastomuutokseen varautuminen tukevat alueen matkailuelinkeinon pitkäjänteistä kehittämistä. Samalla on tärkeää seurata kävijämäärien kehitystä ja niiden vaikutuksia herkkiin luontokohteisiin, jotta matkailun kasvu ei vaaranna luonnonsuojelutavoitteita.

Kokonaisuutena suunnitelma edistää luonnon suojelun, retkeilyn ja matkailun yhteensovittamista tasapainoisella tavalla, ja sen ympäristövaikutukset ovat pääosin myönteisiä. Suunnitelman tavoitteissa painotetaan luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttämistä, käytön kestävyyttä, turvallisuutta ja alueen luontoarvojen säilymistä. Suunnitelmassa ei mainita (tai mainitaan vain epäsuorasti) käyntien merkitystä vierailijoiden tai paikallisten asukkaiden hyvinvoinnille, mutta nämä ovat Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelman (esim. Lapin luonnonvarasuunnitelma 2026–2031), kansallisen luonnon

virkestyskäytön strategian (Valtioneuvosto 2022) ja ”Healthy Parks Healthy People” -aloitteen osalta tunnistettuja ja korkealle priorisoituja tavoitteita.

Puistossa käynnit tuovat merkittäviä paikallistaloudellisista vaikutuksista. Vuonna 2020 tulovaikutus oli 33,80 (milj.€). Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus on toteutettu 2019–2020. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastytytyväsyydestä, lisäksi suunnitelmassa mainitaan tavoitteena analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.

Luke näkee haasteellisena, ettei suunnitelmassa eritellä mittareita, joilla seurataan tavoitteiden toteutumista. Matkailun ja luonnon virkestyskäytön osalta esimerkiksi kävijätytytyväsyyden kehitystä, palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti tai paikallistaloudellisia vaikutuksia. Mittareiden tunnistaminen olisi oleellista tietoa suunnitelman vaikutusten seurannan kannalta.

Suunnitelmassa puhutaan rinnakkain luonnon virkestyskäytöstä, matkailusta sekä metsästyksestä ja kalastuksesta. Lisäksi mainitaan eräkuulttuuri, -perinne ja -talous. Kohdassa 7A rinnastetaan retkeily ja luontomatkailu. Erittely on perusteltu ratkaisu: kesämatkailu kansallispuistossa on erilaista kuin talvisesongin matkailu, lisäksi osassa elinkeino on tärkeämmässä roolissa.

Termien selkiyttäminen ja/tai avaaminen. Erätalous pitää sisällään myös kalastusmatkailua, retkeilyllä viitataan kenties enemmän alueen päiväkäynteihin ja luontomatkalla pidempään viipymään kansallispuistossa tai alueen välittömässä läheisyydessä. Retkeily mahdollisesti pitää sisällään monenlaista alueella tapahtuvaa aktiviteettia, esimerkiksi pyöräilyn talvireitillä.

Yksityiskohtaisia kommentteja

Suunnitelmassa tulisi korostaa tarkemmin vieraslajien uhkaa alkuperäisen luonnon monimuotoisuudelle sekä tämän uhan hallintaa, etenkin vieraslajikasvien kohdalla (täpläräpu, rapurutto ja vieraslajinisäkkäät on mainittu). Laji.fi portaalin mukaan Kuusamo-Oulanka alueella esiintyy kansallisesti haitalliseksi säädettyistä vieraslajikasveista mm. viitapihlaja-angervoa, jättipalsamia, komealupiinia sekä jättiputkea. Kaikki ovat erityisen haitallisia monimuotoisuudelle, mutta erityisesti jättipalsamia tulee pitää vakavan uhkana Oulangan alueelle, sillä kasvin siemenet leviävät erityisen helposti virtavesien mukana. Mainittujen vieraslajien osalta hyvä puoli on, että kansalaishavainnot ovat tehokas tapa löytää ne. Huomioiden Oulangan kansallispuiston suuren vierailijamäärän havainnoitsijoita riittäisi. Tämän resurssin hyödyntäminen vieraslajien havainnoinnissa ja vieraslajien vastaisessa työssä kannattaisi hyödyntää suunnitelmatasolla. Se auttaisi havaitsemaan mahdolliset ongelmat ja vieraslajiesiintymät ennen kuin ne kasvavat hallitsemattomiksi. Vieraslajien torjunta on aina sitä halvempaa mitä aiemmin se onnistutaan tekemään.

Käyntimääriltään 6. suurimman kansallispuiston palvelurakenteen heikkeneminen voi vaikuttaa alueen mahdollisuuksiin tuottaa hyvinvointia ja vastata kävijöiden odotuksiin. Suunnitelmassa voisi nostaa rohkeammin esille luontokäyntien tuottamia hyötyjä ja palvelurakenteen merkitystä lähivirkistykselle luontoarvojen säilymisen lisäksi. Lisäksi esteettömyyden merkitystä erilaisten käyttäjärühmien osalta voisi myös korostaa.

s. 26.

Kappaleessa yksilöidään pitkäaikaiset ympäristöseurannat, mutta voisi mainita myös esimerkkejä muista seurannoista (tilaajana/ toteuttajana Metsähallitus): Oulangan kansallispuiston kävijätutkimukset 2000, 2005, 2009, 2014, 2019–2020 (Metsähallituksen Asta-järjestelmä). Luke näkee, että yhteistyön kehittäminen Oulangan biologisen aseman kanssa on puiston kehittämistä ajatellen positiivinen asia, joka hyödyttää sekä Metsähallitusta että Oulun yliopistoa.

s. 65

Megatrendien seuranta ja ennakointi. "Seurataan aktiivisesti megatrendejä ja ennakoidaan niiden vaikutuksia luontomatkailuun. Esim. ilmaston lämpeneminen vaikuttaa matkailijamääriin kesäaikana, kun ennestään hyvin tunnetuilla matkailualueilla lämpötilat nousevat liian korkeiksi". Ennakoinnin näkökulmasta myös epätodennäköisempien muutostekijöiden tarkastelu voi olla hyödyllistä, sillä niiden toteutuessa vaikutukset voivat olla merkittäviä. Tämä edellyttäisi kuitenkin laajempaa ennakointityötä.

s. 80

Maalinnuston seurannassa olisi mielekästä pyrkiä yhdistämään lyhyen aikavälin vuosivaihtelu ja pitkän aikavälin vaihtelu. Tämä voitaisiin toteuttaa ajoittamalla laskennat esim. viisivuotisjaksoiksi, jotka toistettaisiin kymmenen vuoden välein.

s. 149 LIITE 4.

RAD-malli (Resist, Accept, Direct) olisi hyvä avata lyhyesti varsinaisessa tekstissä, sillä menetelmä ei välttämättä ole ennestään tuttu. Koska mallilla on keskeinen rooli arvioinnissa, sen tiivis kuvaus auttaisi ymmärtämään arvioinnin lähtökohtia ja tulkintoja.

Selitetekstin kirjoitusasuun tarkistaminen parantaa luettavuutta.

Toimenpiteiden järjestys on esitetty eri tavalla kuin Liitteessä 5 tai esitysjärjestys vaihtelee. Vastustaminen – Hyväksyntä – Ohjaaminen. Tämä hankaloittaa suunnitelman lukemista.

s.158

Vaikuttavuus ja toteutettavuuspisteiksi on kirjattu 6,7: tulisiko yhteispisteytyksen olla 6,5?

3 Lausunnon tiivistelmä

Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman 2026 ympäristövaikutukset ovat kokonaisuutena arvioiden myönteisiä luonnon monimuotoisuuden, retkeilyn ja luontomatkailun kannalta. Suunnitelman keskeiset toimenpiteet, kuten soiden ennallistaminen, luonnonmetsien hoito, jokiluonnon tilan parantaminen sekä uhanalaisten lajien suojelu, tukevat alueen luonnonarvojen säilymistä ja vahvistumista pitkällä aikavälillä. Erityisen tärkeää on ilmastonmuutokseen sopeutumisen huomioiminen. Vieraslajien aiheuttamasta uhasta alkuperäisluonnolle on syytä laajentaa koskemaan tarkemmin myös vieraslajikasveja, joista kaikkein haitallisimpia lajeja esiintyy Oulangan alueella. Retkeilyn ja matkailun osalta suunnitelma tukee kestävää virkistyskäyttöä ja edistää kestävä luontomatkailun edellytyksiä.

Luke pitää ilahduttavana sitä, että hoito- ja käyttösuunnitelmassa mainitaan

riistalaskennat, joilla tuetaan riistakantojen seurantaan. Luke korostaa Oulangan kansallispuiston merkitystä järvitaimenen tutkimus- ja seuranta-alueena sekä Metsähallituksen kanssa tehdyn pitkäaikaisen yhteistyön tärkeyttä. Lausunnossa esitetään täsmennyksiä taimenen kalastusta ja kalastuksen valvontaa koskeviin kirjauksiin sekä korostetaan, että tuki-istutuksia tulisi kohdentaa vain alueille, joilla luontaista lisääntymistä ei tapahdu.

Luke tuo esille, että sen resurssit eivät vuodesta 2027 alkaen riitä osallistumaan Kiutakönkään taimenen ylisiirtoihin nykyisessä laajuudessa, minkä vuoksi vaihtoehtoisia seurantamenetelmiä tulisi kehittää yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Luke pitää taimenen rauhoituksen jatkamista Oulankajoen vapalupa-alueella erittäin tärkeänä kannan elpymisen turvaamiseksi ja korostaa seurannan jatkamisen merkitystä. Lisäksi lausunnossa tarkennetaan Oulankajoen taimenkannan viljelytunnusta sekä todetaan, ettei jokirapu kuulu Oulankajoen vesistön luontaiseen lajistoon, vaikka rapuruton torjunta ja uusien rapuistutusten välttäminen ovat edelleen tarpeellisia.

Retkeilyn osalta suunnitelma tukee kestävästä virkistyskäyttöä ohjaamalla kävijävirtoja, ylläpitämällä nykyisiä reittejä ja palvelurakenteita sekä kohdistamalla kulumista vähentäviä toimenpiteitä herkimmille alueille. Vyöhykkeistys ja liikkumisrajoitukset ovat perusteltuja luonnonarvojen turvaamiseksi, ja niiden arvioidaan vähentävän retkeilyn aiheuttamaa kulumista ilman merkittävää haittaa kävijäkokemukselle.

Matkailun näkökulmasta suunnitelma edistää kestävästä luontomatkailun edellytyksiä säilyttämällä alueen keskeiset vetovoimatekijät eli korkeatasoiset luontoarvot, maisemat sekä laadukkaat retkeilypalvelut. Matkailuyritysten kanssa tehtävä yhteistyö, vastuullisuusperiaatteiden vahvistaminen ja ilmastomuutokseen varautuminen tukevat alueen matkailuelinkeinon pitkäjänteistä kehittämistä. Samalla on tärkeää seurata kävijämäärien kehitystä ja niiden vaikutuksia herkkiin luontokohteisiin, jotta matkailun kasvu ei vaaranna luonnonsuojelutavoitteita.

Luke näkee haasteellisena, ettei suunnitelmassa eritellä mittareita, joilla seurataan tavoitteiden toteutumista. Matkailun ja luonnon virkistyskäytön osalta esimerkiksi kävijätyytyväisyyden kehitystä, palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti tai paikallistaloudellisia vaikutuksia. Mittareiden tunnistaminen olisi oleellista tietoa suunnitelman vaikutusten seurannan kannalta.

Termien selkiyttäminen ja/tai avaaminen. Erätalous pitää sisällään myös kalastusmatkailua, retkeilyllä viitataan kenties enemmän alueen päiväkäynteihin ja luontomatkalla pidempään viipymään kansallispuistossa tai alueen välittömässä läheisyydessä. Retkeily mahdollisesti pitää sisällään monenlaista alueella tapahtuvaa aktiviteettia, esimerkiksi pyöräilyn talvireitillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 31.08.2026 klo 22:33:16.

Lausunnon valmistelija(t):

Esa Huhta

Andreas Lindén, Marjo Neuvonen, Markus Melin, Mia Valtonen, Raisa Nikula

Liitteet:

Tiedoksi: